

Т.О. Маринич, аспірант Сумського державного університету

УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

В умовах активізації процесів запозичення та інвестування міжнародного банківського капіталу і вступу України до СОТ вітчизняні банківські установи поступово переходять на міжнародні стандарти корпоративного управління та ризик-менеджменту. Водночас Національний банк України впроваджує вимоги Базельського комітету з питань регулювання діяльності банків щодо забезпечення рівня капіталу, порівнянного з профілем ризиків банків на законодавчому рівні. Зростає необхідність якісного управління не лише кредитним, а й операційним та ринковим ризиками. Найбільш непередбачуваним та найменш керованим на рівні кредитних установ залишається валютний ризик, який належить до групи ринкових ризиків.

Нові вимоги Базельського комітету (Базель II) щодо визначення рівня достатності капіталу з урахуванням валютного ризику, зростання волатильності як світових, так і національної валют, погіршення умов рефінансування комерційних банків через посилення фінансової кризи у світі та водночас великий розрив за строками банківських активів і пасивів в іноземній валюті, змушують банки збільшувати резерви під проведення валютних операцій або переходити на якісно новий рівень управління валютними ризиками в своїй діяльності.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день вибір кредитними організаціями тих чи інших методів оцінки та управління ризиками не регламентується Національним банком України. Головне, щоб ці методи ефективно використовувались відповідно до масштабів операцій та рівня їх ризиків. Система управління ризиками повинна охоплювати всі організаційні рівні банку та включати такі елементи: виявлення, вимірювання, контроль та моніторинг ризику.

Політика банку щодо управління валютним ризиком виконує такі завдання: вибір певних операцій в іноземній валюті та банківських металах, які здійснюватиме банк; встановлення лімітів та правил бухгалтерського обліку для валютних позицій; кількісна оцінка ризиків; прогнозування валютних курсів; розрахунок ринкової вартості фінансових інструментів торговельного портфеля; оцінка можливих наслідків валютних ризиків, визначення їх оптимального рівня та вибір методів страхування.

З метою регулювання рівня валютних ризиків, що приймають на себе кредитні установи, Національний банк України встановлює ліміти відкритої (довгої/короткої) валютної позиції банку (нормативи Н13), а також враховує величину валютного ризику (сукупну суму відкритої валютної позиції) як складову розрахунку нормативу адекватності капіталу.

Підвищені вимоги до величини регулятивного капіталу банків, достатнього для покриття валютного ризику, потребують також від Національного банку розширення переліку інструментів хеджування валютного ризику опціонними угодами, фінансовими ф'ючерсами, операціями “своп” та похідними фінансовими інструментами та нормативно-інфраструктурного його забезпечення. Досі вибір методів хеджування законодавчо обмежується лише форвардними угодами. При цьому для зменшення валютного ризику дозволено відкривати компенсаційні позиції лише у валютах першої групи класифікатора.

Зважена політика Національного банку України щодо реалізації міжнародних стандартів управління ризиками, банківського нагляду і ринкової дисципліни та поступове запровадження корпоративного управління у кредитних установах надасть можливість банкам не тільки запобігати втрат від зростаючих валютних ризиків, а й отримувати додаткові прибутки від операцій в іноземній валюті.

Маринич, Т.О. Управління валютними ризиками як фактор підвищення конкурентоспроможності українських банків [Текст] / Т.О. Маринич // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей III Міжнародної науково - практичної конференції (15-16 травня 2008 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2008. – С. 81-82.